

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/202532,84-rocznica-pierwszego-masowego-transportu-wiezniow-do-KL-Auschwitz-Uroczystosci.html>
28.02.2026, 08:42

84. rocznica pierwszego masowego transportu więźniów do KL Auschwitz. Uroczystości w Oświęcimiu i Krakowie

Zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma, dyrektor Oddziału IPN w Krakowie dr hab. Filip Musiał i jego zastępca – dr Michał Wenklar, wzięli udział w uroczystościach pod tablicą upamiętniającą pierwszy transport na terenie Małopolskiej Uczelni Państwowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu. Do zajmowanych obecnie przez szkołę budynków 14 czerwca 1940 r. Niemcy przywieźli transport 728 więźniów Polaków z Tarnowa.

14.06.2024

Podczas dalszej części uroczystości w Muzeum Auschwitz- Birkenau, IPN reprezentował dr Michał Wenklar.

Rano w Krakowie dyrektor krakowskiego oddziału IPN dr hab. Filip Musiał złożył kwiaty pod pomnikiem więźniów obozów zagłady na pl. Axentowicza w Krakowie.

– Gdy patrzymy na historię KL Auschwitz i innych niemieckich obozów rozlokowanych na terenie III Rzeszy i Generalnego Gubernatorstwa, musimy postrzegać obozowe zbrodnie wraz z innymi, jakich Niemcy dopuszczali się w latach II wojny światowej na obywatelach II Rzeczypospolitej. Musimy pamiętać o zbrodniach wojennych z roku 1939, a także na przykład o masowych mordach ludności cywilnej w czasie powstania warszawskiego – mówił w swoim wystąpieniu dyrektor Musiał. Przypomniął także, że w czasie II wojny światowej zginęło lub zostało zamordowanych około sześciu milionów polskich obywateli.

W uroczystości wzięli m.in. udział wicewojewoda małopolski Ryszard Śmiałek, zastępca dowódcy 2. Korpusu Polskiego – Dowództwa Komponentu Lądowego gen. Michał Rohde oraz przedstawiciele innych służb mundurowych, korpus dyplomatyczny, a także sekretarz miasta Krakowa Antoni Fryczek. Zastępca dyrektora krakowskiego oddziału IPN Cecylia Radoń odczytała zebrany list skierowany przez wicepremiera, ministra Obrony Narodowej Władysława Kosiniaka-Kamysza.

Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Słezak (IPN)

Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Słezak (IPN)

Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Ślęzak (IPN)

Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Ślęzak (IPN)

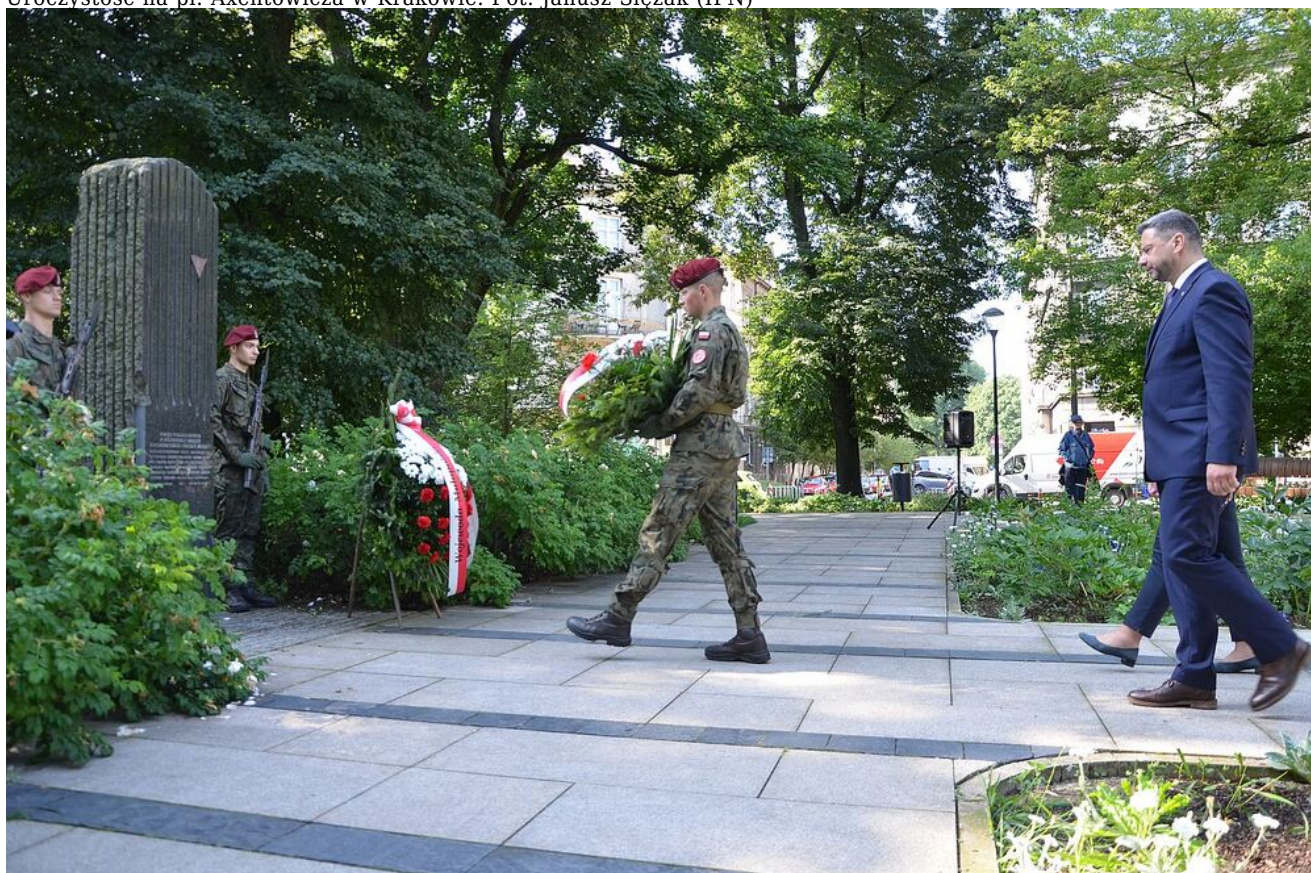
Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Ślęzak (IPN)

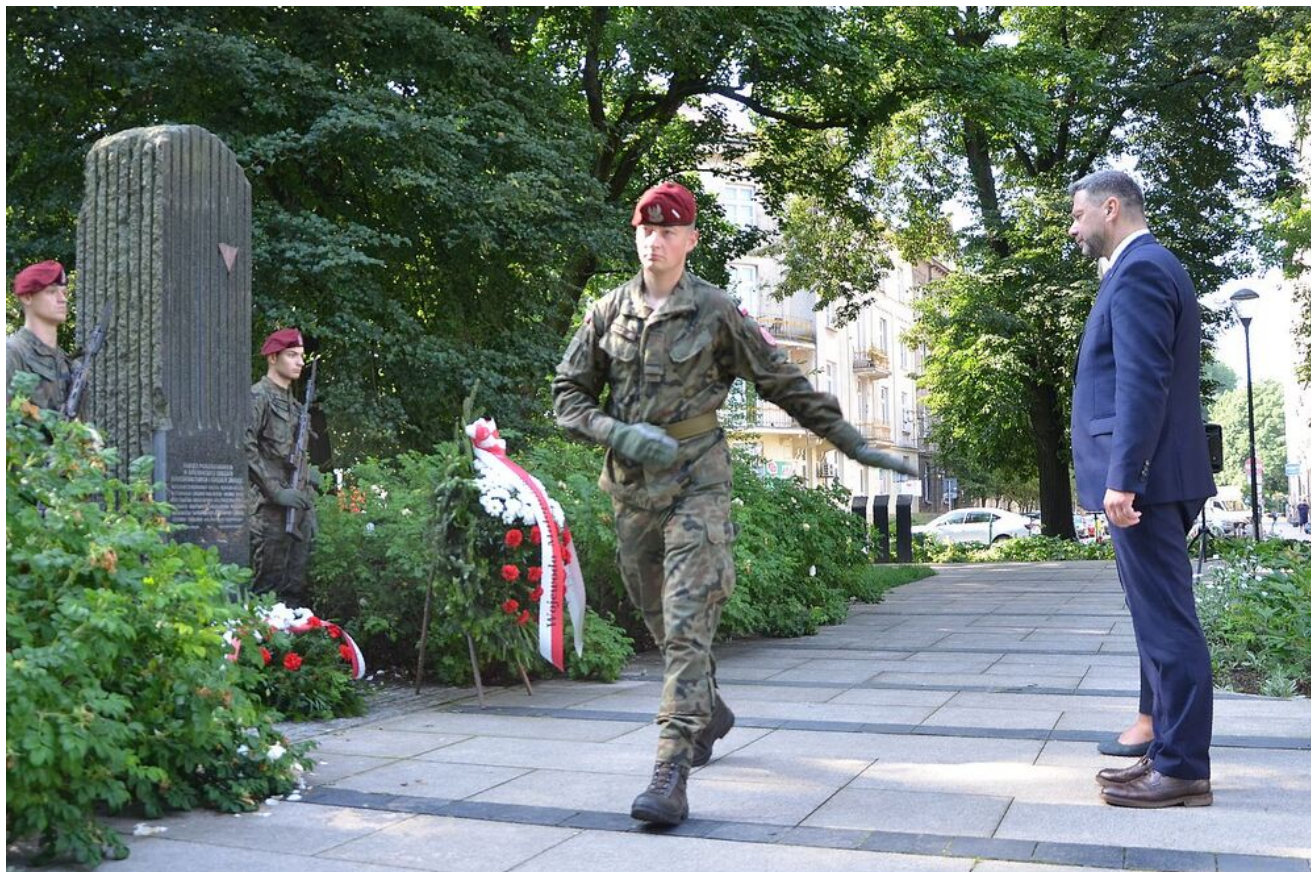
Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Ślęzak (IPN)

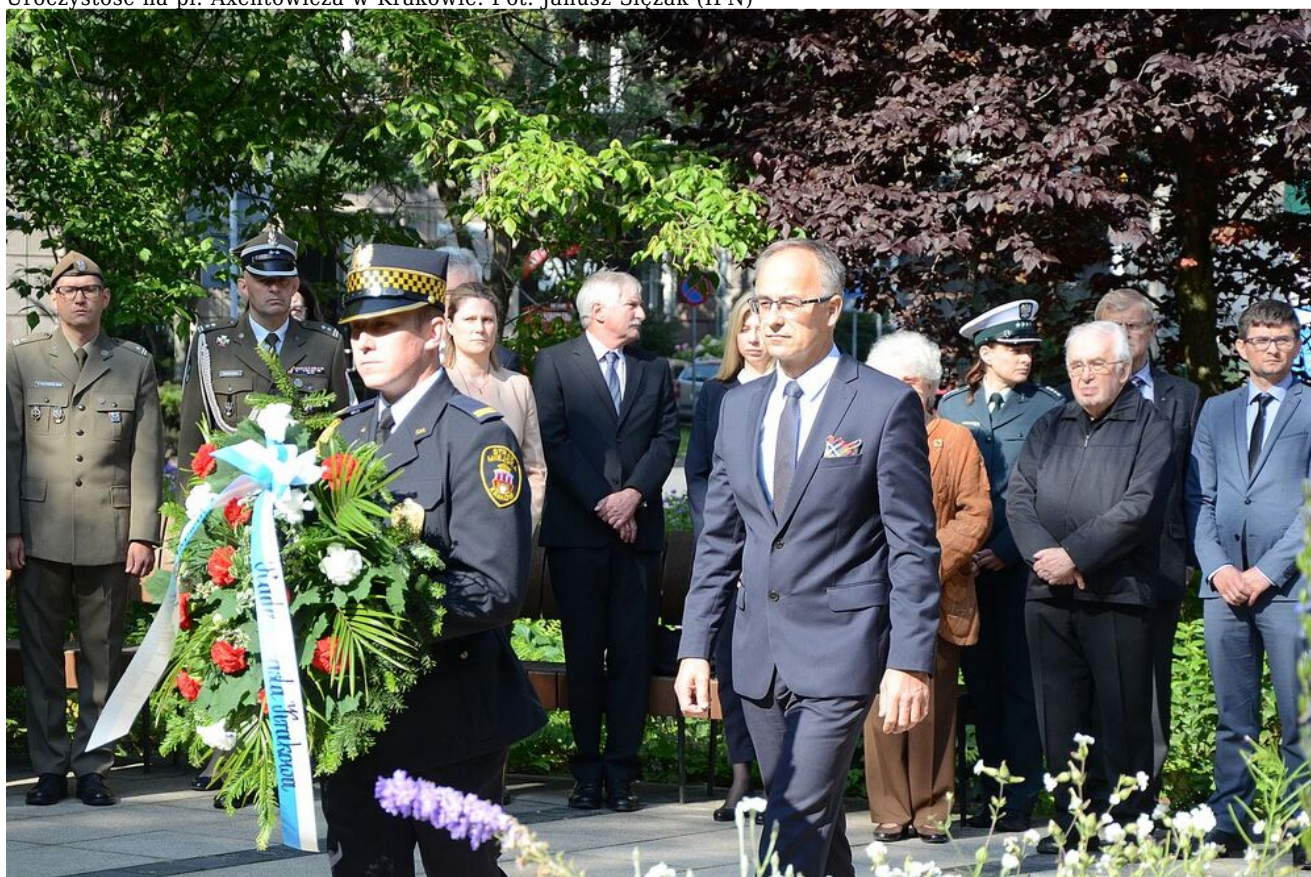
Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Ślęzak (IPN)

Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Ślęzak (IPN)

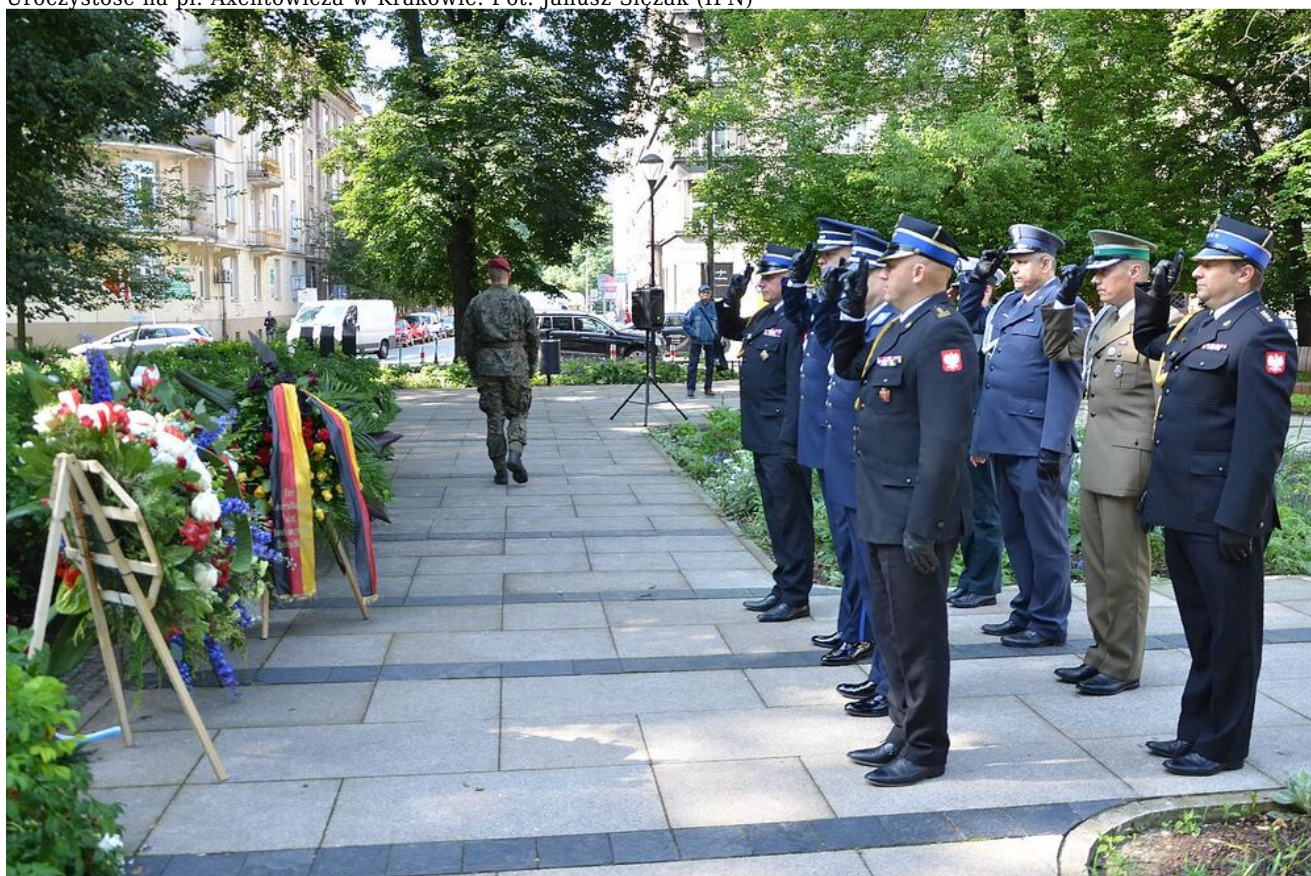
Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Ślęzak (IPN)

Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Ślęzak (IPN)

Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Ślęzak (IPN)

Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Ślęzak (IPN)

Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Słęczak (IPN)

Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Słęczak (IPN)

Uroczystość na pl. Axentowicza w Krakowie. Fot. Janusz Ślęzak (IPN)

Niemiecka fabryka śmierci

Data 14 czerwca 1940 r. uznawana jest za początek funkcjonowania niemieckiego obozu zagłady w Oświęcimiu. W pierwszym transporcie więźniów (otrzymali obozowe numery od 31 do 758) dużą grupę stanowiły osoby, które próbowały przedostać się do tworzonych we Francji Polskich Sił Zbrojnych. Wraz z nimi do KL Auschwitz trafili także organizatorzy przerzutów. Część więźniów została aresztowana podczas akcji AB, czyli tzw. Nadzwyczajnej Akcji Pacyfikacyjnej, którą Niemcy przeprowadzili w Generalnym Gubernatorstwie w 1940 r. Były także osoby zatrzymane podczas łapanek, działacze organizacji politycznych, konspiracyjnych i społecznych, urzędnicy państwowi, harcerze, maturzyści oraz inni przedstawiciele polskiej inteligencji. 14 czerwca 1940 r. do KL Auschwitz przywieziono także niewielką grupę polskich Żydów.

Podczas apelu od zastępcy komendanta obozu SS-Hauptsturmführera Karla Fritzscha więźniowie usłyszeli: „Przybyliście tutaj nie do sanatorium, tylko do niemieckiego obozu koncentracyjnego, z którego nie ma innego wyjścia, jak przez komin. Jeśli się to komuś nie podoba, to może iść zaraz na druty. Jeśli są w transporcie Żydzi, to mają prawo żyć nie dłużej niż dwa tygodnie, księża miesiąc, reszta trzy miesiące”.

Piekło KL Auschwitz przeżyło 239 osób z pierwszego transportu. Część została zwolniona po kilkunastu miesiącach, inni byli tam ponad cztery lata.

Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Obrony Narodowej

Władysław Kosiniak-Kamysz

Warszawa, 13 czerwca 2024 r.

**DO UCZESTNIKÓW OBCHODÓW 84.
ROCZNICY PIERWSZEGO TRANSPORTU
POLSKICH WIĘŹNIÓW POLITYCZNYCH
Z TARNOWA DO NIEMIECKIEGO OBOZU
KONCENTRACYJNEGO AUSCHWITZ**

Szanowni Państwo,

84 lata temu, 14 czerwca 1940 roku, do nowo uruchomionego obozu w Auschwitz został skierowany pierwszy transport więźniów z zakładu karnego w Tarnowie. Wśród 728 deportowanych byli m.in. żołnierze kampanii wrześniowej, członkowie podziemnych organizacji niepodległościowych, gimnazjaliści i studenci, byli księża i duchowni, a także aresztowani podczas łapanek i w trakcie akcji wymierzonych w polską inteligencję. Z tej liczby wojnę przeżyło 325 więźniów, zginęło 292, z czego 215 w samym obozie. Los pozostałych jest nieznany.

Uchwałą Sejmu z 2006 roku 14 czerwca obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady. Chcemy tego dnia szczególnie przypominać o tamtych tragicznych wydarzeniach, chcemy, by stał się on symbolem pamięci o wszystkich obozowych ofiarach rasizmu i ksenofobii, buty i aroganckiego przekonania o własnej wyższości oraz uzurpatorskiej władzy nad innymi ludźmi.

Niech ten dzień będzie dla nas wszystkim przestrogą i ostrzeżeniem, do czego prowadzi łamanie prawa międzynarodowego i praw człowieka, nieprzestrzeganie umów i porozumień, czym skutkuje wywoływanie konfliktów i szerzenie nienawiści, aneksja cudzych terytoriów i bombardowanie miast zamieszkałych przez ludność cywilną.

My wszyscy musimy zrobić wszystko, by tragedia obozów takich jak ten w Auschwitz nigdy się już nie powtórzyła. By nigdy więcej i nigdzie na świecie nie było takich jak to miejsc kaźni. Nie wolno nam tłumaczyć ani relatywizować tamtych wydarzeń. Trzeba uczciwie i wyraźnie wskazywać sprawców i współczuć ofiarom. Musimy edukować młodzież i wyjaśniać jej zawiłość historii, nie bacząc na dyskomfort i stres, jaki ta prawda wywołuje. Jesteśmy to winni tym wszystkim, którzy wtedy żadnego wyboru nie mieli.

Nie wolno nam dopuścić, by o ludobójstwie dokonanym w Auschwitz zapomniano. Nienawiść, przemoc i agresja nie mogą określać naszej przyszłości ani wyznaczać kierunków działania. Nie ma naszej zgody na ksenofobię, rasizm i szowinizm, na brak tolerancji dla inności, na usprawiedliwianie zła „racjami wyższymi”.

Najwyższą racją jest pokój i dobro człowieka.

Jesteśmy to winni wszystkim ofiarom tego strasznego miejsca. Jesteśmy im winni pamięć, współczucie i głęboki szacunek.

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

Z wyrazami szacunku

List wicepremiera Władysława Kosiniaka-Kamysza

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Uroczystości